

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, collegium.

Megjelenik havonként kétszer.

Felöltszerkesztő:
L. ENGYEL BÉLA.

Szerkesztőtársai:
**Frankó János, Kiss Endre,
Kocsis János.**

Kiadóhivatali főnök: **Matelesy Sándor.**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 5 korona.
Fél évre 2 kor. 50 fill.
Ifjúsági egyesületeknek 4 korona
Főiskolai hallgatóknak 3 korona
Egyes szám ára: 20 fillér.

Haza és vallás.

Néhány szó a bibliaolvasásáról.

A magyar ifjúságnak vannak kötelességei, melyeket teljesítenie kell a mult irányában. Hadd jöjjön vissza a multból a jelenbe az a kor, mikor a haza és a hit, a vallás szent kapcsolatban egyesülhet a magyar nemzet lelki világában, mikor a szabadság mindkettőt magába foglalta. Ha a vallást veszély fenyegette, ez veszedelme volt a hazának is. És most mintha semmit sem tudnánk a multról, feledjük a haza legerősebb oszlopát, támaszát a vallást, a magyar vallást. Ez a nagy, nagy test, amit magyar reformátusságnak hívunk, mintha szunynyadna. Hol van az orvosság, mely visszahozza a régi szép időt, mikor közös volt a haza és közös volt a hit, tudniük, ép oly buzgó volt a főúr, a nemes, mint a szegény nép? Ugy látom, megfeledeztünk egy drága könyvről, amely összeköti a lelkeket, mert hisz ép oly üditő forrása a gazdagnak, mint a szegénynek.

Ez az út, melyen mindenki haladhat a boldogság céljához; ez hozza össze a sziveket, a lelkeket egy szent érzelemben, a szeretet érzelmében. És amikor ezt olvassuk, úgy érezzük, hogy csakugyan nincs köztünk különbség. Valami mély áhitat, buzgóság szállja meg lelkünket, s gyönyörködünk; ép úgy érezzük magunkat, mint amely érzelmek akkor eltölt, mikor barátokkal, vagy jó testvérekkel beszélünk. És ki hinné, hogy ekkor a hazaszeretet is nő, gerjedezik keblünkben; mert hiszen Mózes, a próféták forrón szerették hazájukat, maga Idvezítőnk is könyveket hullat Jezusálem veszendő állapotja felett. És ezek a nagy, fenséges alakok belopják, a nélkül

hogy tudnánk róla, szívünkbe a haza képét. Drága eszköz ez, mely mig lelkünket Istenhez, az égbe emeli, ugyanakkor a földön is, a haza szent földjén is tart.

Ez a nagy, nagy kötelessége a magyar ifjúságnak: visszahozni a multat, mikor a haza és a vallás egyformán drága volt. Mintha valósággal érezték volna őseink, hogy ennek a kettőnek együtt kell nőni, élni, mert hiszen egy talán az eredetök is. Előttünk, lelkünk előtt vagy, drága szép hazánk örökösen, szívünknek legszentebb érzelmei te érted lobognak; jaj de mikor testedet oly sokfelől tépik, szaggatják.

Az ellenség mindenfelől tép, szorongat. Magyar ifjúság ösmerjük el, hogy a multnak, a történelemnek igazsága van. És ez a mult egyre azt beszéli, hogy igazán nagyra hazánkat csak a nemes, szent buzgóság, akarat teheti. A vallás az az alap, melyen minden időben megállhat. A magyar vallás ne menjen veszendőbe, pedig mintha minden jel azt mutatná, hogy a magyar református egyház elfelejtkezett multja iránt való kötelességéről. Fogjuk kezünkbe, szeressük meg újból azt a drága szent könyvet, mert a vallásnak ez a szövétneke, gyújtóparázsa. A vallás pedig a hazának támasza, oszlopa.

Ily gondolatok foglalkoztatták lelkünket, mikor elhatároztuk hogy ezentul minden héten összejövünk, és olvasgatjuk, magyarazzuk a bibliát.

Még egyszer mondhatjuk, a magyar ifjúságnak vannak kötelességei a mult irányában is. A mult pedig azt parancsolja, ápolja magában a vallásos érzést is, mert a jelen nyomoruságos, a haza fenyegetve van, nagy küzdelmek közt él.

Kövér Árpád.

Egy álarcos bál következményei.

(Humoreszk.)

Irta: **Frankó János.**

(Folytatás.)

Egy délután a szobámban ültem és olvastam. Kopogtattak.

— Szabad! — kiáltottam, le sem téve kezemből a könyvet.

— Szerencsés jó napot!

— Adjon Isten! — mondtam, fel sem tekintve.

— Megkerestem az urat leányom végett!

— A leánya végett? — kértem és abba hagytam az olvasást. A kis szőke papája állott előttem, természetből nyert terjedelmessége büszke tudatában. (Jaj, még leüt!)

— Tessék helyet foglalni — mondtam nyájasan.

— Köszönöm! — (Leült. A szék nagyot recscent.)

Néma, halotti csend.

— Lajos urhoz van szerencsém? — törte meg a csendet a Kandia-utcai óriás.

— Báró Hell vagyok!

— De Lajos?

— Igen.

— Helyes! — monda — én Csönttörő Mihály kovácmester vagyok!

(Brr! ha ez célzás akar lenni!)

— Szabad valamivel szolgálni? — kértem.

— Magyarázatot jöttem kérni!

— Szóval elégtételt!

— Nem, uracskám, ön engem félreértett. — Magyarázatot jöttem kérni, elégtételt magam szoktam adni! — dörgé félelmesen.

(Az öregnek furcsa szokásai vannak!)

— Parancsoljon velem! — rebegém!

— Tehát! — monda, közelebb huzván a székét — tagadja-e ön, hogy az álarcos bálon a leánnyal mulatott?

— Nem! Ebben nincs semmi bűn!

— Ugy! ordítá fel az óriás, — hát azt tagadja-e, hogy az ablakon egymásra mosolyogtak, hogy együtt voltak az erdőn, hogy szerelmet vallott neki, hogy házasságot ígért?...

— Nem!

— Fogadja-e ön, hogy elcsábította, hogy megvette a szívét? — zúgta az óriás.

— Az előbbit igen, az utóbbit nem! — feleltem.

— Jól van, uram! — ordítá a megsebzett apa és fel s alá szaladgált a szobában. A padozat dübörgött lábai alatt, szemei vérben forogtak, kezei ökölbe voltak szoritva. Lassan kihuztam az éjjeli szekrény fiókját s kivettem a revolverem. A feldühödött kyclops észre sem vette.

Egyszerre megállott előttem:

— Hajlandó ön elégtételt adni? — kérde.

— Karddal vagy pisztolylyal?

— Nem! — felelte nyugodtan — *természetben!*

— Hogy érti ezt?

— Vagy lemond a leányomról, vagy összetöröm! — monda kedélyesen, miközben felkapott egy széket.

(Ez nem tréfál, mert *mozgósít!*)

— Soha! — válaszoltam a legangolosabb hidegvérrel.

— Nem mond le? — kérde fenyegető hangon, miközben a szék félelmesen kanyarodott a levegőben.

— Tegye le azt a széket, zúgtam.

— Soha! — ordítá pathosszal.

Kivettem a zsebemből a revolvert és neki-szegeztem.

Halálsápadtan letette a széket és leült.

— Adja elő kívánatait — mondtam leereszkedőleg.

— Mondjon le leányomról — válaszolt csaknem siró hangon.

— Miért?

— Mert férjhez akarom adni!

— Lassabban öreg!

— De szeretik egymást!

— Kik?

— A leányom, meg a vőlegénye!

— Bizonyos benne?

Az öreg nem felelt.

— A lány engem szeret! — folytattam — s ha ön máshoz adja nőül, korai sirját ássa csak meg!

— Hát vegye el ön! — tört ki az öregből a voltaképeni intenciója.

— Az nem lehet!

— Hát nem szereti?

— De igen!

— Mi akadályozza?

— A nevem!

— A Lajos?

— Nem!

— A Hell?

— Az sem!

— Hát mi a csuda?

— Én rangomhoz nem illő házasságot csak úgy köthetek, ha morgánatikus házasságot kötök! — mondtam.

— Elég lesz oda *polgári házasság* is — nyájaskodott a megszelidült hős.

(Tyűh! De tiszta fogalmai vannak az öregnek!)

Erre én nem feleltem.

— Ha ön — folytatá az öreg — a leányomat boldoggá akarja tenni — akkor vegye el. Három napi gondolkozási időt adok, ha addig nem jön el hozzánk mint leánykérő: Margitot hozzáadom a egelső kérőjéhez. Ez az utolsó szavam! De ha nem veszi el, akkor ne is járjon utána, mert letöröm a derekát — dörgé a Kandia-utcai óriás, köszönés nélkül távozva és bevágva maga után az ajtót.

Odakint még hozzá tette: — Nem lesz mindégig nála az a mordály!

Mikor elment: egy nagyot sóhajtottam.

Mi lett volna, ha észre vette volna valamiképen, *hogya a revolver nincs meglölvé?*

— — — — —
Eltelt a három nap, minden különösebb változás nélkül.

Margitot az öreg ez idő alatt az ablakhoz sem eresztette s így körülbelül annak fogja tulajdonítani az utókor, hogy a leánykérőbe nem mentem el.

A kandia-utcai óriás hétfőn látogatott meg, a terminus csütörtökön telt le, pénteken egy levelet kaptam:

„Édes Lajos. Tudom, hogy szeret, de társadalmi állása, rangja nem engedik meg, hogy elvegyen. Apa férjhez ad. Ma lesz a jegyváltásom. De azért csak önt szeretem, s ha asszony leszek: a találkozók édes perceiben meglophatjuk a mennyországot. Akkor is a magáé, a tiéd leszek a sirig: Margit!“

— — — — —
Vasárnap reggel három levelet kaptam.

Felbontottam az elsőt. Egy eljegyzési kártya volt benne:

Csonttörő Margit k. a.

és

Csizmadia Lajos ur

csizmadia,

jegyesek.

Debrecen.

1904.

Felbontottam a másodkat:

„Kedves Komám! A végből, hogy házasságra adtam a fejemet, helyes tisztelettel felkérlek ugy a magam, mint menyasszonyom és apósom nevében a násznagy állapotára.

Erányos tisztelettel:

Csizmadia Lajos ur,
csizmadia.

U. i: Készíték lábbeliket a legolcsóbb árban“.

A harmadik levelet Margit irta:

„Édes Lajos! Fogadj a násznagyságot. A lakodalmon apa, a vőlegényem és az egész társaság be fog rugni. Mi józanok leszünk, ha ugyan meg nem ittasulunk a szerelemtől!

Öleli: Margit!“

A násznagyságot elfogadtam! Jaj neked Csizmadia csizmadia. Találkozunk Philippinél!

— — — — —
Mikor a násznagyságot elfogadó leveletem a levélszekrénybe dobtam: elgondolkoztam.

Csizmadia barátomnak megígértem, hogy találkozzunk Philippinél. Igen, de Philippi messze van és az a kérdés, hogy eljön-e oda? — még ha én elmennék is.

Azután számot vettem a helyzetemmel. Szerettem-e én azt a leányt? Gyűlölöm-e a vőlegényét?

Arra a megállapodásra jutottam, Margitot még most is szeretem, a vőlegényét nevetséges alaknak tartom.

Mig ilyen kérdéseket tettem fel magamnak: az idő telt gyorsan, szinte félelmetesen.

Az esküvő április egyre volt kitűzve: a vőlegény saját kívánatára. (Ekkor volt a születésnapja.)

Március huszonharmadikán Csizmadia barátom keresett fel és megkért, hogy tudjam ki, hogy van-e apósának valami vagyona.

— Óh Csizmadia, *hát még te is* hozományt keresel?

Meg van már Philippi, óh te Csizmadia Brutus!

(Vége következik.)

*

Finale.

Fagyos szél tépi künn a puszta fákat;
Benn, kandallóban pattogó tűz ég...
Hervadt virágok, illatos levélkék
Asztalomon hevernek szerteszt.
Szép órák álmát juttatják eszembe:
Tavaszi volt: üde, rózsás kikelet —
Szívünkbe akkor költözött az ábránd,
S forró szerelmünk akkor ébredett...

Hervadt virágok, illatos levélkék,
Boldog napokról mondanak regét,
S betölti újra ezer zsongó ábránd,
Szívemnek minden kicsi rejtekét.
S minthogyha látnám azt a bohó lánykát:
Csókos ajakkal, lengve jön felém —
Mély tűz szemében — éppen úgy, mint hajdan,
Ragyogó, kedves május elsején...

Azóta olyan sok, sok idő telt el
És ami szép volt — minden elveszett:
Boldog hitet, ábrándot, édes álmat,
Magával vitt a muló kikelet...
Szerelmes szócskák, hosszú, forró csókok,
Madárdal, s mind, mi annyi üdvöt ad —
Feledve régen, s nem maradt más nékem,
Mint pár levél — és elhervadt virág...

Pedig, hogy mégis boldog leszek végre,
S örök lesz üdvöm — ezt reméltem én,
Szavában hittem, szerelmében biztam...
S foszlányyná lett a sok, sok szép remény.
Hazug volt szava, álnok esküvése,
Hazug a mosoly rózsás ajkain...
Szívembe szállott esdő, édes hangja,
Hogy elrabolja legszebb álmaim...

Feledni vágyom... Éjsötét hajával,
Sötét szemével mégis megjelen',
Amikor néha nyugalomra vágynám
S kerül az álom — csendes éjjelen...

* * *

Pattog a tűz a kicsiny kandallóban;
Ott künn sívít a fagyos, hideg szél, —
S tűzbe kerül az utolsó emlék is:
Hervadt virág és illatos levél.

B. Bagossy Kálmán.

Versek.

Irta: **Kiss Endre.**

I.

Szép barna lány vígan cseveg
Táncosival sorba,
Csak egy halvány poétához
Nincs egy nyájas szója.

De, amikor azt gondolja,
Hogy senki se látja,
Hosszan, égőn reá tekint
A bús poétára.

II.

Aki csak látta, megcsodálta
Ébenhaját, csillagszemét;
Szépségéről gyors szárnyon szállt a
Hír messze földre szerteszt.

Miként Istent, dicsőítette
Szerelmét esdő sok hive.
Csak egy volt, aki észrevette,
Hogy ő nem szép, — mert nincs szive.

III.

Mikor találkozunk
Nem nézünk egymásra.
Mindkettőnknek másfelé száll
Hideg pillantása.

Csak a szívünk dobban
Mindannyiszor össze:
Hévvél, tűzzel azt dobogja
„Szeretlek, — szeretsz-e?”

A költészet és a képzőművészetek határkérdése.

Lessing „Laokoon“-ának ismertetése alapján.

(Folytatás.)

Tekintsük végig még Lessingnek néhány idevonatkozó fejezetét s röviden összegezve a vélemények eredményét, lássuk: általában elfogadhatók-e ezek, vagy mennyiben fogadhatók el?

Ott hagytuk el, hogy a költő leírásaiban nagyobb festő, mint maga a festő, de mi történik vele, ha a természeti tárgyakat a maguk egymásmellettiségében viszi be a költészetbe? Egy hegyvidék leírását vettük fel. Elkezdí a legmagasabb csúcsokon, sorra egymás mellé leírja valamennyit, aztán a völgyet füveivel, virágaival. Az egyes rész-

letekben ér el hatást, de mire a leírás végéhez ér, a képzelet hol jár a kezdő ponttól, egységes, áttekinthető képet alkotni nem tud, pedig oly gyorsan kellene a nyert benyomást átfutni a képzeletnek, amint a természetben a tárgy egyszerre látható. — A költészet igenis megteheti, hogy beviszi a tárgyakat egészben a maga világába, de nem ajánlatos, mert összeütközésbe jó a test térbelisége a beszéd időbeliségével, a test az időbeli leírásban részekre oszlik s e részeket nehéz, csaknem lehetetlen lévén egyesíteni, nem lesz tiszta, a valóságnak megfelelő képünk; így a költészet vesztett céljából.

Pope, a nagy angol író — amint Lessing mondja — bizonyynyal megvetéssel tekint vissza ifjúkori ilyenmü tisztán leíró kísérleteire, Kleist pedig, az akkori német irodalom egyik kiváló alakja, Lessing barátja — ki pedig előbb úgy rajongott e műfajért s ő volt egyik legelső művelője — ha korán el nem hal, el nem esik az örökösödési háboru csataterén, kétségkívül más irányba tereli költészetét, olyan irányba, hogy a leírás alapja az érzellem legyen, vagy más szóval a tárgy által keltett hatás.

(XVIII.) Változatlanul igaz marad, — folytatja fejtegetéseit — hogy az idő a költő birodalma, a festőé, a szobrászé a tér: épen azért két egymástól távoleső időpontot egy festményen összehozni — mint pl. a sabin nők elrablását s kibékitését férjeikkel — annyi, mint átkapás a festő részéről a költő birodalmába; viszont ha valamely természeti tüneményt, amit a szem egy pillanat alatt fut át, a költő azért ír le, hogy ugyanazt a hatást keltse a leírás nyomán, átnyulás a költő részéről a festő birodalmába s amellet, hogy célt nem ér, sok képzőerőt pazarol el vele.

Csak oly két időpontot, illetve időben lejátszó pillanatot hozhat össze a festő, ami között oly kevés a köz, hogy bátran egynek lehet nevezni s csak oly testeket festhet egymásmellettiségökben a költő, amelyeknek vonásai oly gyorsaságban következnek egymásután, hogy egyszerre véljük látni, illetve előadásában hallani.

Ha a költő átcsap a képzőművészetek birodalmába, a mondottakból önként következik, nem tehet, nem járhat el máskép, mint Homéros Achilles pajzsa készítésénél: időbelivé alakítja a térbeli dolgot, egymásutánivá az egymásmellettit, nem a pajzsot festi le, hanem azt mondja, hogyan készült s előadása nyomán egymásután domborodnak ki az

ércből a jelenetek szemünk előtt s akárcsak ott letünk volna a keletkezésénél, bámuljuk a mester-művet.

Ha a költészet és képzőművészet egy és ugyanazt az eseményt akarják feldolgozni, kérdés, mit tehet egyik, mit a másik? A festő vagy szobrász arra van kényszerítve, hogy a cselekmények sorából egy pillanatot ragadjon ki, a legkifejezőbbet s jellemzetesebbet s az események ez egyetlen pontját lehetőleg teljessé teszi s mindazzal az ámitó hűséggel dolgozza fel, melyben a képzőművészet térbeli dolgok ábrázolásakor a költészetet oly messze tulszárnyalja. — A költő pedig, akinek ugyane tárgyat szavakkal kell festenie, minthogy a leírásokhoz eszközei amazokéhoz képest nagyon korlátoltak, ha sikerült művet akar teremteni, tehet-e mást, minthogy saját művészete előnyeihez folyamodik? S miben állanak ezek? Abban a szabadságban, melynélfogva a képzőművész által használt egyetlen pillanaton túl ugy a multa, mint a jövőre kiterjeszkedhetik, másrészt abban a képességben, mely által nemcsak azt hozza tudatunkba, amit a festő ábrázolni, hanem azt is, amit ez utóbbi csupán sejtetni bir. — Művek akkor lesz egymáshoz leginkább hasonló, ha a hatás, melyet gyakorolnak, egyforma élénk s nem akkor, ha az egyik a fül közvetítésével sem többet, sem kevesebbet nem hoz a lélek tudatába, mint amennyit a másik a szemnek ábrázolni képes.

A festészet még fejlődése legkezdetén állott, bölcsőkorában volt, mikor Homéros a festői leírást bevitte a költészetbe s bizonyítani sem kell, hogy Homérosz után századok mulva is lassut haladt a festészet a távlat alkalmazása hiányában és ahova később jutott — Lessing szerint — a szinpadi festészet kifejlődése után juthatott. Innen van, hogy a herkulánumi régiségek között a Krisztus utáni korból is találunk a festészet szabályai ellen olyan vétségeket, aminőket ma már kezdőknek sem lehetne megbocsátani.

(XX.) A testi szépség megörökítését bizza a költészet a képzőművészetekre, azonban maga is kifejezheti, ha nem leírja, de hatásában tünteti fel.

(XXII.) A költészettől vette, Homérosból merítette a képzőművészet első tárgyait, különösen abból a helyeiből Homérosnak, hol a testi szépség szerepel; talán tudták, érezték a képzőművészet uttörői, hogy csakis ily tárgyban versenyezhetnek a költővel. — Világos tehát, a költészet volt első táplálója a művészeteknek, ez készítette alkotásra

az akarók lelkét s műveik — mint Lessing kifejezi — a Homéros műveinek lenyomatai lettek, de nem abban a viszonyban, mint a festett kép az eredetihez, hanem olyanformán, mint ahogy a fiu hasonlít az apjához, anélkül, hogy vele azonos volna. — Így alkototta meg Phidiás a görög isten fenséges ideálját, az olympusi Zeüs-szobrot, utána a görög izlés, a görög művészet legremekebb termékeit.

Ez alkotásoknak a részek arányossága adja meg a teljes összhangot, ha a részek között egyik vagy másik nincs eltalálva, zavarja a hatást, de visszatetszést még nem szül, ha azonban annyi a helytelen vonás, hogy az egész szemléleténél lépten-nyomon kirí, akkor már nem szép többé az alkotás, de rut, ez pedig egészben művészet tárgya nem lehet. A költészet azonban beviheti bizonyos korlátok között a maga világába s fokozatosan érvényesítheti, van szüksége is rá: kellemes érzelmeknek híján vegyes érzelmek felkeltésére.

A képzőművészet csak mint ügyesség fejezheti ki a rútat, mint művészetnek nem hivatása azt kifejezni. Maga Lessing a rútnak a képzőművészetekbe való bevitele kérdésénél kijelenti, hogy határozott feleletet adni arra, hogy bevihető-e az vagy nem: nem mer, de fejtegetéseiből, miután már előbb kijelentette, hogy a képzőművészeti alkotásokban a rut, ha egyszer kifejezésre jut: örökre rút marad, úgy látszik, a mellett foglal állást, hogy ha bevihető is és szerepelhet is alkatrészképen más érzelmek megerősítéséhez, de igazi joggal sohasem. S ha felhasználják a művészetek a rútat, nem sokat érnek vele, mert a költészetnek ha van is belőle kis nyeresége, a szobrászatnak, festészetnek föltétlen kára, hátránya van.

Ezzel Lessing véleményét a fönti kérdéstről fejtegetései nyomán végig kísértük. — Fő elvei: a művészetek tárgya csakis szép lehet, s csakis az műalkotás, melyben valami eszmé vagy ideál van kifejezve; a kifejezésbeli mérsékletesség, a kivitelben a képzőművészetnél korlátozottság, a költészetnél a legnagyobb szabadság; — a festészet ágai között csak a történelmi festészet a művészet; a költői leírás egymásmellettségben meg nem engedhető; a költészet a művészetek szülőanyja; a képzőművészet a testi szépséget jobban kifejezi valójában, a költészet pedig hatásában; a részek arányossága; s a rútnak nincs helye a művészetekben, ha van is, nem méltó arra, hogy bevitessék.

(Folyt. köv.)

Kocsis János.

Azraela.

Irta: **B. Bagossy Kálmán.**

Anyja török nő volt; atyja egy gazdag magyar mágnás, és ő — sem nem magyar, sem török, hanem a kettőnek sajátos vegyülete...

Arca, termete, járása anyjára emlékeztetett, míg érzését, jellemét atyjától örökölte. És ebben a kis leányban volt valami különös báj, valami szokatlan kedvesség, úgy, hogy aki őt csak egyszer is látta, lehetetlen, hogy meg ne szerette volna...

Gondosan, mondhatni tulságos fényben nevelték; beleoltották a büszkeséget, neve és családja iránt — és a nevelés nyomot hagyott lelkében: egész életére kiható nyomot...

A Sacre Coeur zárdában nekedett; szobája tele drágasággal, pompával, csillogással: minden, amit csak óhajtott, megvolt — s mikor hazajött, akkor sem tudott szakítani a megszokott tulságos kényelemmel...

Mindent rá áldoztak...

Elég volt egyetlen szeszélye — s a jó atya ezreket boesátott rendelkezésére, hogy valamiben hiányt ne szenvedjen a család szemefénye...

És így lassanként elment a pénz; jött a sok adósság, amíg egy reggel arra ébredtek fel, hogy már a kastély sem az övék...

Atyja, a gondos, gyermekét bálványozó apa, ki az utóbbi időben ugyanis sokat betegeskedett, e csapást nem tudta elviselni... Ágyba került... Meghalt...

Utolsó perceiben magához hivatva Azraelát és gyöngé, fátyolozott hangon beszélt hozzá; szava telve volt bánattal, keserőséggel, hiszen attól kellett elszakadnia, aki legrágább kincse, szemefénye volt.

Beszélt, mintha egész életének reményét, majd szenvedését bele akarta volna önteni a szavakba és e beszéd a haldokló atyának örök bucsuja volt... Csak ketten hallották...

— Édes kis bogaram, nem tudod, mennyire fáj nekem, hogy itt kell hagynom árván, egyedül, de hát a végzet mindnyájunknak parancsol...

Istenem, mi lesz belőletek?

— Hiszen szegények lettünk, hiszen nincs semmim, semmim — munka nélkül nem élhetnétek — és ti nők gyengék vagytok a munkára...

— Oh, bár még egy pár évet engedne a sors, hogy rólatok gondoskodjam s akkor nyugodtan

megyek sötét siromba, tudva azt, hogy magam után kényelmet hagytam szeretteimnek; de — így semmit sem hagyva — csak gyötrődést, csak kín lesz nekem a tulvilág és nem csendes pihenés...

Istenem! .. Erőm elhagy!... Csak még egy percet!... Hiába!... Vége!...

És meghalt...

Temetése a környék előkelőségének részvéte mellett folyt le... kivitték a sirhoz, elénekelték s aztán a koporsó lassan ereszkedett le a mélységbe, ahonnan többé nincs visszatérés...

A rögök dübörögve hullottak le a koporsóra... Dobott egyet neje is, egyet Azraela is, hiszen régi szokás, régi történet...

És amikor az utolsó göröngy is lehullott, akkor szilaj erővel törtek utat a nő szívéből a sóhajok, szeméből a könnyek, hiszen neki a megboldogult szerelme, boldogsága, mindene volt; hiszen tudta, hogy ő a gyöngéd, szerető férjét soha többé vissza nem kapja; tudta, hogy a koporsó mindenek vége, amely magába zár szerelmet, üdvöt, mindent... A koporsó megszakítja a szép remények, ragyogó ábrándok fonalát, mintha mondaná, »Ne tovább!« Ézentul csak a lemondás van és az emlékezet.....

Gyenge, roskadozó léptekkel indult haza; úgy kellett támogatni, hogy össze ne roskadjon a rámért csapás sulya alatt...

Könyeit kettőzött erővel fojtotta vissza... E köny szent! Ne lássa azt a sok kalmár lélek. Ezt tiltotta büszkesége. Hanem, amikor hazaért a szomorú, üres házbá, akkor újra erőt vett rajta a fájdalom; leroskadt egy kis pamlagra, oda, amely felett az elvesztett, a feledhetetlen férj arcképe függött — és zokogott, panaszkodott...

— Oh, miért is hagytál el, hiszen tudhattad, hogy általad lettem minden, nélküled semmi vagyok. Te erős voltál — én gyenge nő; mit csináljak, mihez kezdjek?... Itt hagytad szerető leányodat. Istenem, mit tehet e szegény árva; mivé lesz a te gondos ápolásod, a te önfeláldozó támogatásod nélkül.....

— Olyan, olyan boldogok voltunk és az ég még ezt is megirigyelte tőlünk... Nem vádolkok, nem hibáztatlak: te jó voltál, csak a végzet volt a rossz, a végzet volt a könyörtelen... Durva erővel nyomta kezünkbe az üröm, a szenvedés poharát — és mi gyöngé nők ellentállás nélkül kellett, hogy azt kiürítsük... Ilyen a végzet! ... Elvehet kincset, boldogságot; megölheti, elválaszthatja a szerető

szíveket, — de nem veheti el a könyvet soha!..... soha!..... Nyugodj békén!..... Te jó, te igaz voltál!.....

És mintha a könyvek, mintha a kisirt panasz enyhítette volna lelki gyötrelmeit, felkelt a pamlagról és Azraela szobájába indult. Az meg ott ült egy kis ébenfaasztal mellett, fejét kezeire nyugtatva és mereven egy pontra szegezte szemeit. Sötét haja rendetlenül omlott habvállaira, de már sirni nem tudott...

— Szegény leány! Hát a végzet még a könyvet is elveheti?... Nem!... Hisz' ez már sok volna.....

És e naptól fogva kezdődött a szenvedés, a nélkülözés a kis lakban, hova a kastélyból átköltöztek. Magukra voltak hagyva, mert hát senki, senki sem volt, aki részvételt, szeretettel enyhítette volna bánatukat, vagy aki könnyített volna helyzetükön. Távoli rokona, Hasszán aga, a jólelkű török hivta ugyan őket; ígért kincset, kényelmet, szeretetet — de feledést nem ígérhetett.

Es a szegény özvegy, ki nem tudott feledni, könyes szemekkel mondta jóakarójának:

— Nagyon, nagyon köszönöm, de ajánlatát el nem fogadhatom; ide köt a multak emléke és ide köt mindenekelőtt az a kis hant, mit az ablakból láthat...

Mindennap kimegyek e helyre, hogy virággal és szerető könyekkel rójam le a kegyelet adóját. És vajjon mi lenne, ha én elmennék; ki gondozná, ki öntözné a kis hantot, s ki hintené be tarka virágokkal, mikor eljön a kikelet... Elmenjek? Hiszen akkor a sir örökre disztelen marad és ez nekem nagyon, nagyon fájna. Nem!... Engem csak a halál szólíthat el e helyről...

És a jólelkű török aga szomoruan távozott, de azért nem feledkezett meg az özvegyről, hanem évenkénti apanage-t biztosított neki...

És így teltek az évek lassan, örömtelenül; az özvegynek lelkén szüntelenül ott rágódott az a hártartalan nagy fájdalom, ami őt férje halálával érte a leány is, ki sohasem látott egyebet anyja arcán, mint a bánat, a lemondás sötét felhőjét, maga is komor, merengő lett. Pedig még most volt tizenkilenc éves — és ez a legszebb kor: más leány az egész világot átöleli ilyenkor lelkével — neki nem volt semmi vágya; ő nem szeretett senkit anyján kívül, s ha valami mégis fogva tartotta lelkét, — az nem volt más, mint az emlék, a multaknak emléke...

A gyászév letelt s még azután kettő-három is eltűnt a mulandóság mindent elleplező homályába s az ő életükbe még semmi változás nem történt. Azraela huszonkét éves volt; szép mondhatni eszményi teremtés, de azt a sejtelmes borut az idő sem tudta száműzni az ifju, üde arcáról. A harmadik év vége felé aztán változás történt, nagy változás, ami a lánynak egész életére kiható következményeket rejtett magában. A szomszéd falu birtokosa, a fiatal Nándor meglátta a szép leányt, s már az első pillanatban fellobbant lelkében egy olthatatlan láng, amit közönségesen szerelemnek hívnak. Igen!... ő szerette szenvedélyesen azt a leányt, ki mindig oly szomorú, oly zárkózott volt, sőt talán éppen ez a kifürkészhetetlen, ez a titkos bánat volt az, ami előtte imádozottját még érdekesebbé tette...

Az ifju költő is volt...

Hiszen, ha nem lett volna költő, talán feltűnővé, talán valószínűtlenné vált volna ez a nagy szenvedély, melyet egy szomorú, szótlán leány iránt táplált, hanem így könnyen érthető, hiszen a költő lélek szereti a titkosat, szereti az ábrándot, a szelid, merengő bánatot... Meglátta egyszer ablakon át, amint a leány pamlagon nyugodva egy pár könyvet morzsol szét szemében — és gyöngéd lelkét e könnycsepp megmérgezte: szerelme most már határtalan lett, hiszen ő mindenáron birni, örökre birni akarta azt a nőt, kinek élte csak bánat, csak fájdalom. Megismerte — és aztán mindig mellette volt...

Szelid szavakkal vigasztalta, bátorította; mesélt neki boldogságról, tavaszról, ábrándokról, mint, ahogy a kis gyermekeknek szokott a gondos dajka; — és a leány — tudja isten miért — de örökké el tudta volna hallgatni ez ábrándos, szép beszédeket. És ilyenkor úgy érezte, mintha már nem lenne olyan fájó a múlt emléke — és élete nem lenne olyan kietlen, hiszen van aki vigasztalja, ha bánat dul szívében; s ha feledhetetlen atyjának emléke könyeket csal szemébe — van, aki bohó mesékkal, édes szavakkal elűzze azokat...

Az ifju folyton mesélt, ábrándozott s a leány lassan, lassan újra feltalálta a hitet — a jobb jövőben való bizodalmat... S talán volt is valami az ifju egész lényében, amely lekötötte a szíveket, eloszlatja a bánat fellegét s mosolyt csal a szomorú arcokra. Igen!... A leány már néha-néha mosolygott; mosolygott anyja is s aki sejti, hogy mily égető fájdalom kinezta lelkét s azt mégis pillanatra feledve mosolyogni tudott — az bizonyára méltányolni tudja az ifju fáradozását, amit azért hozott, hogy

felvidítsa a két gyöngé nőt, kiket anyja után a legjobban szeretett. Pedig neki talán nem is volt az áldozat és csupán szerelmes szíve ösztönét követte, mikor elhanyagolva teendőit — napokat töltött a két nő társaságában. Célját elérte... Az özvegy és a leány visszanyerték lassankint régi életkedvüket; visszanyerték a rég elfelejtett mosolyt és tudtak már hinni a jobb jövőben... És a fiatal Nándor boldog volt, hiszen mindez az ő szerelmének erejét hirdette... Epedve várta a pillanatot, mikor szívének érzelmeit kiöntheti a kedves leány előtt; amikor kezébe teszi életét, jövőjét, vagyonát; kezébe teszi boldogságát, hiszen érezte, hogy a már kitörni akaró lángot sokára vissza nem tarthatja: szerelmét tovább nem titkolhatja, minden óra egy mennyország — és ő mennyországból többé egy percet sem akart elveszteni.....

Este volt, csendes októberi est, telve ábránddal, telve poezissel. A lágy őszi szellő mint egy bucsuképpen szárnyára kapta azt a bódító illatot, mely az elhervadt virágkelyhekből árad ki és szétszórta a langyos esti levegőben. Olyan csendes, olyan ábrándra hangoló volt minden — s mintha az egész természetet valami sejtelmes méla borongás hatotta volna át, amely leszámol a múlttal, s amely csak arra való, hogy elkészítsen a jövőre, az enyészetre, mikor az álmok, az édes órák emlékei mind, mind sirba szállanak...

A kis szobában kellemes félhomály uralkodott, ami csak félig tüntette fel a tárgyak körvonalait...

Együtt voltak mind a hárman, csendben, mélán; lelküket most csak saját érzelmvilága foglalkoztatta. Az ifju érezte, tudta, hogy ez az ünneplés pillanat legalkalmasabb a vallomásra s azért az alkalmat nem akarta elszalasztani... Azraela egy percre kiment s Nándor térdre bocsátkozva a nő előtt, amit érzett, mind kiöntötte lelkéből, hiszen tudta, hogy itt először az anyát kell megnyerni; a leány érzelméről szinte bizonyos volt...

— Nagyságos asszonyom — mondá — ítéljen el, vessen meg merészségemért, de nem tehetek másként... Érzem, hogy szólnom kell... érzem, hogy leánya reám nézve egy egész éden, s hogy boldogságom, jövőm, minden csak attól függ, hogy megnyerhetem-e őt, vagy sohasem. Tudom, hogy nem vagyok érdemes egy angyal szerelmére, tudom, hogy rosszat tettem, mikor szentélyükbe önző szándékkal hatoltam, de mentsen az, hogy határtalan szerelmem készített erre a lépésre... Szavam, nyilatkozatom — igaz, hogy váratlan s azért kérem,

ne feleljen most, ne feleljen holnap sem. Egy hét múlva újra ismétlem kérésemet s akkor várom vagy a boldogító igent, amely egész életem meggarantozza, vagy a nem-et, amely örökre boldogtalanná tesz.....

És a szegény özvegy lehajolva, megsimitotta az ifju homlokát.

-- Te jó, te nemes vagy!...

Többet nem tudott mondani, mert szavát elfojtotta a zokogás, de a könyvek — az öröm könyüi minden szónál ékebben beszéltek...

II.

A kis város mulatságra készült...

A varrólányok sebesen dolgoztak, hiszen még egy pár nap — és itt a bál — és kell a ruha a sok szép uri nőnek, hogy hódítsanak. Napok óta folyt a beszéd, hogy ez milyen ruhában fog megjelenni, a másoknak szebb lesz-e a toilette-je; mondogatták, hogy a Nándorné ruhája csupa selyem, csupa csipke; Molnárné dominóban fog megjelenni; a Rudiányok pedig egyforma fehérsejtem ruhát csináltattak, égszínképek pettyekkel; szóval mindenkiről tudtak valamit mondani...

És egyszerre egy új hír kapott szárnyra, hogy a török nő is jelen lesz a bálon — leányával, a szép Azrelával.

— Na hiszen — mondta egy pár hizelkedő — letűnik a csillaga a büszke Kompolti lánynak, hiszen tudvalevő dolog, hogy a török leány sokkal szebb nála; már udvarlóját, a szép Nándor urfit is elhódította.

— De vajjon miből telik nekik? — mondá egy másik.

— Nem tudom, de hiszen még nem is bizonyos, hogy eljönnek.

— Hogy eljönnek-e?... Hát már hogyan jönne... Én tudom; a Nándorék komornája is mondta, aztán meg a fiatal ur csokrot is küldött a török leánynak. Eljönnek azok; meglátják, hogy még legelőbb ott lesznek...

— És nem is állított valótlan... ..

Azraela anyjával és az özvegy ezredesnével jelent meg a bálon... Jól mulattak .. Azraela sokat táncolt, de leggyakrabban Nándorral, hiszen ő is

tudta az ifju szándékát s anyja is lelkére kötötte: Egyetlen jóakarónk... leányom, ne hogy elhanyagold, nehogy megfélekedezz róla a tánc hevében... Pedig nem is kellett őt biztatni, szíve már ugyanis azé az ifjúé volt...

Az idő gyorsan telt és ők csak éjfélig akartak maradni... Az ezredesnének árt a virrasztás és kedvéért ők is haza mennek...

Hiába volt minden kérés, minden marasztalás, mert mikor eljött az éjfél, siettek haza, hogy kipihenjék a bál izgalmait... Az ifju Nándor sietett feladni a nők belépőjét s kikisérni a fogatokhoz, ami bizony nehezem ment, a nagy tömegben keresztül csak lassan lehetett haladni...

Egy gyémántokkal ékes nő állta utjokat, ki egy másikkal valamit magyarázott. Egyes szavak kihallatszottak a zajból s felkeltették a török nő érdeklődését .. Figyelt s amit hallott, mindmégannyi törzsúrás volt szívének... A nő róluk beszélt... Elmondta, hogy milyen szegények és mégis hogy adták az urat; elmondta, hogy a társaságokban nem nagyon szívesen látják őket s mégis betolakodnak; aztán emeltebb hangon folytatta:

És ez a furcsa török leány az én fiamat is elbolondította; tudom, kellene neki vagyonom, de abból semmi sem lesz... Fiam kap még nála szebbet is, jobbat is — aki legalább nem lesz ilyen koldus... — És a török nő mindezekre csak egy szót szólott; nem volt abban sem vád, sem védekezés, de telve volt fájdalommal, telve a kérkedők iránti gyűlölettel; csak azt mondta: menjünk! — És azzal utat tört magának a tömegben át kocsijukig...

III.

Másnap az ifju Nándor ünneplő ruhában, szorongó szívvel lépett be a jól ismert kis házba, hogy ismételje vallomását és megtudhassa a választ...

Anyjának kifakadását ő is hallotta, de azzal ámitgatta magát, hogy talán nem is hallották, mindazáltal azonban be kellett vallania önmagának, hogy soha életében ily félelemmel nem gondolt még a következő percekre.....

A nőket együtt találta, s már szólani akart, mikor Azraela nyugodt, kimért hangon beszélni kez-

dett: — Tudom (ugymond) mi a szándéka; tudom azt is, hogy minek köszönhetjük látogatását, de sajnos, ki kell jelentenem, hogy mi egymásé nem lehetünk. Tiltja önérzetem, hogy mint „koldus“ menjek egy dús gazdag ifjuhoz, s aztán örökre halljam a vádat, hogy nem szerelemből, hanem a vagyont utáni vágyból nyujtottam kezemet annak, kihez ugyis elmentem volna, ha mint szegény, szorgalmas ifju jött volna élém... Tehát kérem, tegyen le szándékáról, mert azok után, miket az este hallottam — erre gondolni sem lehet...

— Én szerettem magát, s fogadom, mást szeretni sohasem fogok, de kezét elfogadni tiltja büszkeségem. Inkább hordom szivemben egy elhibázott élet fájdalmát, szenvedéseit, inkább tűröm a legégetőbb seb marcangolását, de haszonleső sohasem leszek...

Az ifju egy kinosat sóhajtott, s aztán e szavakkal — Anyám!... te téptél szét két szerető szivet — kirohant az ajtón...

Többé sohsem látták...

IV.

Azraela nincs többé!.....

A Sacre Coeur zárdában egy ifju leány felvette a fátyolt... Beáta nevet kapott. Zongorát tanít és oly jó, oly szelid, hogy tanítványai rajongnak érte. Ajkán soha egy rossz szó, szivében soha egy rossz gondolat, ez a nő csak szeretni és boldogítani tud...

Szelid, nyájas, jólelkű, de mosolyogni még senki sem látta ..

Mikor a zeneórának vége, sokszor kéri tanítványai, hogy játszon valami szép, ábrándos magyar nótát, hiszen életének legszebb idejét, a boldog ifju éveket ott töltötte a magyarok közt és szivébe szállhattak azok az édes, méla dalok; — és ő leül... ujjai végigfutnak a billentyükön és zokogva tör fel a nóta:

„... Éjszaka lesz akkor is, ha meghalok;
Szegény szivem sohasem lesz nappalod“.

MOZAIK.

Csicsa kollegánk meglehetősen spiccesen megy hazafelé, közben a gyanu mérges kigyói marják lelkét, hogy vajjon a jó uton megy-e? Egyszerre csak felvidul az arca egy ismerős gödör láttára és monologizál: »Csakugyan jó helyen kell jánom, mert ez az árok az, amelyből a mult reggel kiszedtek!«

* * *

Egyik versenyívás után Dolfi kedélyesen támolgyogva, sárosan és arcán perfid mosollyal dudolgyogva: »Ha a tenger borból volna...« állít haza. Apja kérdésére, hogy hol volt és mit csinált? dudolgyogva feleli: »Leittak, apám!« — »Azaz te itad le magadat!« — javítja ki kedélyesen az öreg.

* * *

Egy kisebb vidéki gimnáziumban egy leány magánvizsgát tesz a történelemből. A tanár kérdésére hogy hány pun háboru volt, mélységesen hallgat. A tanár jóakarólag sugja: »három«. — »Igen, igen, három«. — »És melyek voltak azok?« — »Első, második és harmadik« — volt a szellemes és diplomatikus válasz.

S...u.

Ifjusági hírek.

Az ifjuság egyetemi kirándulása. Február hó 18—21. napjain rendezte a „Hittanszaki Önképző Társulat“ és a „Főiskolai Énekkar“ nagy sikerű egyetemi kirándulását Hódmezővásárhelyre és Érmihályfalvára. A kirándulás tiszta jövedelme — körülbelül öt-hat ezer korona beleértve a város által teendő alapítványt is, — a debreceni egyetem javára fordittatik.

Hódmezővásárhelyre február 18 án délután fél 4 órakor érkezett meg az 53 tagból — nagyobb rész hittanhallgatókból — álló csapat dr. Ferenczy Gyula és Csiky Lajos akadémiai tanárok vezetése alatt. Az állomásnál Kmetykó József városi főjegyző üdvözölte az ifjuságot; az üdvözlésre Csiky Lajos tanár válaszolt. Az üdvözlések elhangzása után kocskiba ültek s ugy vonultak a városba fellobogózott házak és sorfalat álló sokaság közt. A kaszinóhoz érven, előbb Juhász Mihály polgármester a város nevében, majd Papp Imre ev. ref. lelkész az ev. ref. egyház nevében üdvözölte a vendégeket. Közben a Dalárda Huber „Szabadság-dal“-át adta elő. Dr. Ferenczy Gyula válaszában megköszönte a szives fogadtatást, jelezvén, hogy a debreceni kollégium bár egy felekezet őrizetere van bizva, de az oltár az összességé, a magyar nemzeté. Az üdvözlő beszédek

elhangzása után a vendégek szállásaikra vonultak. Este 7 órakor ismerkedő estély volt, melyet az ev. ref. egyház adott a vendégek tiszteletére.

Másnap, február 19-én, vasárnap délelőtt 9 órakor a négy református templomban alkalmi istentisztelet volt. Mind a négy helyen debreceniek tartottak egyházi beszédet: az újtemplomban Csiky Lajos, az ótempomban Papp László, az újárósi templomban Kiss Károly és a tabáni templomnál Fodor Béla. Az énekkar az újtemplomban tartott istentiszteleten Madách »Angyalok karát« és Szent vagy örökké...» kezdetű éneket adta elő. — Istentiszteletek után Kossuth Lajos szobrát koszoruzta meg az ifjuság nagy közönség jelenlétében. A Himnusz eléneklése után Kolozsváry Mihály esküdtfelügyelő tartott magasröptü beszédet, melynek végzetével a szobor aljára letette a hatalmas koszorut, melynek szalagján a következő felírás olvasható: „*Kossuth apánk-nak — 1905 február 19-iki egyetemi kirándulást rendező debreceni kollégium diáksága*“. Szilágyi Dezső jh. szavalata után Kovács József, a függetlenségi- és 48-as-párt elnöke köszönte meg, hogy az ifjuság Kossuth szobrát megkoszoruzta. — Majd Juhász Mihály polgármesternél, Papp Imre ev. ref. lelkésznel és Kmettyó József városi főjegyzőnél tisztelgett az ifjuság és köszönte meg a szíves vendéglátást. — Délben az ev. ref. főgimnázium tornacsarnokában a kaszinó bankettet rendezett, melyen sokan jelentek meg a vendégek tiszteletére s melynek tartama alatt a hódmezővásárhelyi híres Béla cigány zenekara muzsikált. Délután 4 órakor volt az egyetemi hangverseny a városháza dísztermében, mely zsufolásig megtelt, különösen hölgyekkel. A hangverseny remekül sikerült, úgy, hogy az ifjuság legfényesebb sikerei közé számítható. Lapunk szűk tere nem engedi, hogy a műsor egyes számaival érdemileg foglalkozzunk; egyszerűen a műsort adjuk: 1. »Őseink emléke« Huber Károlytól. Balogh István jh. zongorakisere mellett előadta a Főiskolai Énekkar. 2. »Debreceni diákokhoz«. Versek. Irta és elmondta Kun Béla. 3. A debreceni egyetemről előadást tartott dr. Ferenczy Gyula akadémiai tanár. 4. »A tihanyi ekhóhoz« Csokonai V. Mihálytól. Férfikarra átírta Mácsai S. Előadta a Főiskolai Énekkar. 5. »Czinka Panna«. Irta Farkas Imre. Szavalta Varga Antal hh. A kíséző cigányzenekart Peley József hh. vezette. 6. »Tarentella«. Hellertől. Zongorán előadták Bereczk Margitka és Hódy Ilonka urleányok. 7. »Vársz-e rám a forrás partján?...« P. P. Blisstől. Ford. Csiky Lajos. Férfikarra átírta Mácsai S. Előadta a Főiskolai Énekkar. 8. »Utolsó csók«. Várady Antaltól. Szavalta Vekerdi Aranka urleány. 9. Dalok a »János vitéz«-ből. Énekelte Hajdu László jh. Zongorán kísérte Balogh István jh. 10. »Az első legáció« Elbeszélés a diákéletből. Irta és felolvasta Létai Pál Menyhért hh. 11. »Kuruc nóták« Székácsától. Előadta a Főiskolai Énekkar. 12. Vig szavalat. Előadta Benkeő Viktor hh. 13. A hangversenyt bezárta Tóth Sándor hh. 14. »Kuruc kar«. Gr. Zichy Gézáttól. Előadta a Főiskolai Énekkar. — Este az iparegylet nagytermében bál volt, amely szintén jól szikerült, amennyiben anyira megtelt a terem táncolni vágyó fiatalsággal, hogy nem egyszer alig tudtak mozogni a párok. Bálanyák Juhász Mihályné, Papp Imréné, dr. Hódy Mózesné, dr. Imre Józsefné és ifj. Nagy Sándorné voltak.

Február 20-án, hétfőn délelőtt a kaszinóban össze-gyűlvén, a város villásreggelivel látta el a vendégeket. Juhász Mihály polgármester megköszönte a diákok fáradozását a nagy cél érdekében. Csiky Lajos válaszában Hódmezővásárhely virágzását kérte Istentől. Kocsira ülven kivonultak az állomás-épülethez, honnan délelőtt fél 12 órakor indultak el, magukkal sok kedves, felejthetetlen emlékeket hozván.

Este, az ottani ev. ref. egyház meghívására kiszállottak Érmihályfalván, hol rövid hangverseny és utána reggelig tartó bál volt. — A mindenképpen fényesen sikerült kirándulásról február hó 21-én, kedden reggel érkezett haza a lelkes diákcsoport. A most elért páratlan siker pedig biztatásul és útmutatásul szolgálhat jövőre.

K. Zs.

Magyar Irodalmi Társaság H. Kiss Pál elnöklete alatt f. hó 11-én tartotta e félévben első rendes gyűlését. A gyűlés első tárgya a megüresedett joghallgató választmányi tagság betöltése volt, melyre 6 szótöbbséggel Kiss Endre 1. jh. választatott meg. Kis Jenő szavaltta Ábrányi Emil »Mi a haza?« c. költeményét közép sikerrel. A gyűlés egyik legkiemelkedőbb pontja volt Gönczy Béla 1. th. szavalata (Arany János: »Koldus éneke«), szavaltatát a társulat sikerültre méltatta. Kiss Endre jh. elbeszélést olvasott fel; felolvasását jegyzőkönyvi köszönetben részesítették. Végül Varga Antal szavaltta közép sikerrel Farkas Imre »Czinka Panna« c. gyönyörű költeményét. E gyűlésen választotta meg a társaság a választmány előterjesztésének meghallgatása után a március 15-iki ünnepséget előkészítő bizottságot. Tagjai lettek: H. Kiss Pál elnök, Kocsis János jegyző; Domonkos József, Kiss Endre, B. Kiss Pál joghallgatók.

A társulat választmánya a napokban ülést tart, melynek tárgya a március 5-iki kántus ünnepélyre szavalók és felolvasók kiküldése s az »Egyetértés« önképző dal- és zenegyylet és a társulat között felmerült félreértés elintézése lesz.

A Jogász Önképző Társaság f. hó 17-én este tartotta második gyűlését, melyen H. Kiss Pál elnök folytatta felolvasását »A koronaöri intézmény fejlődéséről«, tárgyalván a korona viszontagságait, klenódiumokat és a koronaörzés szükségességét. A felolvasást vitatkozás követte, a társaság tagjai Kiss Endre, Kostyák József és H. Kiss Pál felszólalása után a forradalom helyessége mellett döntöttek. Azután rögtönzött szabadelőadási verseny volt a magyar alkotmány- és jogtörténet köréből. Az elnök által kinevezett bizottság a következő 3 tételt tűzte ki, melyet a pályázók fejtegettek: 1. A vérszerződés hatása a törzsi szervezetre; előadta Cseke Ernő 1. jh. 2. Mennyiben helyes Szent Istvánnak azon ténye, hogy a nyugati kereszténységet terjesztette hazánkban és nem a keletit? előadták Miksa Rezső és Kostyák József jh. 3. Az ifjabb királyság intézménye; fejtegettek Kiss Endre és Bertha Jenő jh.

Többek hozzászólása után elnök kihirdette az eredményt, mely szerint a társulat a díjat Kostyák Józsefnek adta és Kiss Endrét könyvjutalomban részesítette.

Március hó 3-ikán lesz az első esküdtzéki tárgyatás, melynek előkészítésén a rendezőség buzgón fáradozik.

A Joghallgatók Segítő-Egyesülete a napokban választmányi ülést tartott, melynek főtárgya a félévi segélyosztás volt. *14 korona* segélyt kaptak: Sikolya Bálint,

Bertha Jenő, Bernáth Lajos, Óvady Mihály, Cseke Ernő, Boross Géza, Uj Sándor, Kiss Endre, Pólya Endre. **10 koronát**: Nyikos Sándor, Selyebly Béla, Takács Andor, Erdei Imre, B. Kiss Pál, Matolcsy Sándor, Liederman Henrik, Comsa János. **Könyvszegélyt kaptak**: Horváth László, Eöry Kálmán, Diószeghy Kálmán, Bóné Endre, B. Kiss Pál, Tóth István, Kövér Béla, Adamkovich Nándor, Raniszavlyevits György, Cseke Ernő, Takács Andor, Kaimovics Lajos, Tukacs Dezső, Fehér Károly, ifj. Koss Zsigmond, Domonkos József, Kádár István, Comsa B. János, Szabó Lajos, Göbel Károly, Kostyák József joghallgatók.

A Kemény János ur vendéglőjében megüresedett ingyenes helyet a választmány Sallay Géza joghallgatónak adta.

E gyűlésen mutatta be H. Kiss Pál főjegyző a II. éves joghallgatók aláírási ívét, kik 14 szótöbbséggel Ethey Lászlót az eltávozott Berényi Andor helyébe választmányi tagnak megválasztották.

Azonkívül elhatározta a választmány, hogy a régi könyveket elcicáltatja s a befolyt összeget új könyvek beszerzésére fordítja.

A gyűlésen Soóky Jenő elnökölt.

A vagyoni rendezés folyamatban van; a napokban készítette el P. Ábrahám Dezső ügyvéd a peresített kötelezvények állapotáról szóló jelentését.

Adja Isten, hogy végre-valahára az egylet ügyei teljesen rendeztessenek!

A »H. Ö. K. T.« E hó 16 án tartotta utóbbi rendes heti gyűlését következő sorral: Imádkoztak *Kerekes* Béla, *Sóvágó* Gábor kevésbé sikerülten; *Harsányi* László »A héber nyelv eredetéről«-ről olvasott fel; *Gönczi* Béla, *Tukacs* László prédikáltak közepesen. — Sajnos, hogy a tagok működése csak az imádkozásra, prédikálásra szorítkozik, egyéni produktumokkal, dolgozatokkal alig-alig mernek, úgy, hogy a Társaság minden erejét kifelé érvényesíti, de szerencséje, hogy ott aztán úgy érvényesíti, hogy meglassák és meghallják s ezt vezetőinek köszönheti. — Üdvözljük nyilvánosság előtti szereplését, melynek 26-án tartandó 14-ik protestáns estélyén újra tanujelét fogja adni.

Az akadémiai hallgatók keresztyén gyülekezete f. hó 16-án ülést tartott, melyen Kövér Árpád szénior imádkozott, Kiss Károly esküdtfelügyelő pedig olvasta és magyarázta János evangéliomának 2. részét. A bibliamagyarázatban többen részt vettek s igen érdekes vita fejlődött ki tiszta. Uray Sándor s. lelkes ur és Kövér Árpád s Kiss Károly között. Éneklés zárta be a lelket felemelő estét.

Örömmel jelezhetjük azt is, hogy a magasztos célu társulat iránt az érdeklődés emelkedett s így bizton remélhetjük, hogy nem marad el a siker, lesz alap, melyre az épületet, a vallásos buzgóság emelését építhetjük.

Csokonai-dalok kiadatása. Főiskolánk lelkes és buzgó széniora megalmat, illetve gyűjtést indított az ifjuság körében Csokonai dalainak kiadatása érdekében.

Hisszük, a debreceni ifjuság körében nem marad visszhang nélkül az eszme. Az eredményről a jövő számban számolunk el.

Az Irodalmi Társulathoz jött ezen felszólítást ez uton is figyelmébe ajánljuk az ifjuságnak. — Esdő szó. Szilágymegye Szeődemeter kicsiny falujának — mint általában tudva van — nem közönséges nevezetesség jutott abban, hogy a műveiben halhatatlan író, a »Hymnusz« szerzőjét, Kölcsey Ferencet mondhatja szülőtte fiának. A nagyobbára oláhajku községben magyar ref. Anyaszentegyházunknak a multban virágzó kis gyülekezete volt s ez — kebelén egynehány nemesi család tagjaival — a magyarságnak e fenyegetett ponton hű őrállójaként, nyelvünkben rejlő féltett kincsünknek egyetlen védelmezőjeként szerepelt. Sajnos, a virágzást csakhamar a hervadás, a pusztulás váltotta fel. Elpusztultak a régi udvarházak; lakói el-kiszéledtek, vagy mostoha sorsban tengődnek s ma már csak édes magyar nyelvük, kálvinista hitük minden kincsük, egyházuk iránt jó cselekedetekkel ezt sem mutathatják meg. — Innen van, hogy templomunk fala csak omladoz, csak szakadoz s véle a magyar Sion; és innen az is, hogy Kölcsey Ferenc születése helyén a magyar nemzeti fény lobogását hiába keressük! Ref. Anyaszentegyházunk s a véle azonos magyarság magasztos céljainak érdekében emeljük azért fel esdő szavunkat s küldjük minden nemesen érező szívhez el, kérve, hogy kegyes adományokkal e pusztuló kis gyülekezet romjai megépítésében s ezzel az imént jelzett cél megvalósításában megsegíteni kegyesen sziveskedjenek. »Messze tekints; a pálya kicsiny, tul rajta nagyobb vár!« (Kölcsey.) A kegyes adományokat, — melyeket hálás köszönettel veszünk s nyilvánosan nyugtázunk, — »Ref. körlelké-szi hivatal, Pele, u. p. Érkörös« kérjük címezni. Hitrokoni szeretettel vagyunk Szeődemeter, 1904 november havában. Kovács Zsigmond, ev. ref. körlelké-sz. Bikfalvy Elek, egyh. gondnok.

2411—1904. Nemzetiségi és protestáns missiót teljesítő, felette szegény szeődemeteri egyházközségünket, hol a Kölcsey bölcsője ringott, templomépítési szent törekvésében melegen ajánlom a kegyes adakozók áldozatkész jóindulatába. Isten, aki a jócselekedeteket látja titkon, megfizet azért nyilván! — Zovány, 1904 november 12. Viski Pál, esperes.

5213—1904. Szeődemeteri egyházközségünk fenti kérését atyafiságos szeretettel ajánljuk áldozni kész és képes hitsorsosaink jóakaratu figyelmébe. Kolozsvárt, 1904 december hó 7-én. Bartók György, ev. ref. püspök. Maksay János, titkár h.

Szerkesztői üzenetek.

Előfizetőinkhez! Tisztelettel felkérjük mindazon előfizetőinket, kik félévre fizettek elő, hogy a második félévre is előfizetni sziveskedjenek.

Az ifjusághoz! Ez uton is felkérünk mindenkit, hogy dolgozataikkal bennünket a lap szerkesztésében támogatni sziveskedjék.